

út at koyra

15/97

LAGT TIL RÆTTIS: EIRIKUR LINDENSKOV

Føroyingar koyrt bil í 75 ár

6. mai 1922 hevði DFDS-skipið *Island* áhugaverdan farm við sær til Føroya. Talan var um ein Ford TT, 1 tons lastvogn, sum var fyrsti bilur í Føroyum

Í dag eru liðin 75 ár síðani, at tann fyrsti bilurin koyrði á føroysku veginum. Hetta hendi 6. mai 1922, tá Johannes Olsen (Hannis undir Kletti) og Júst Sivertsen í Havn keyptu ein Ford TT lastvogn frá samstarvsfeløgnum báðum Vilhelmi Nielsen og Wenzeli Petersen, sum høvdu smiðju í Havn.

Í samrøðu við *Sosíal* í fjør greiddi Luffa Jensen (í Gongini), sum var systkinabarn Hannis frá, tá bilurin kom við DFDS-skipinum *Island*. Hon mintist væl, hvussu bilurin var fergaður í land við eini jakt, og skumpaður í land eftir ein-

um skráa.

Fyrsta trupulleikan við bilinum fingur teir beinanvegin: Eingin dugdi at koyra bilin - og eingin hættaði sær at royna. Tískil varð bilurin skumpaður niðan í Quillingsgarð, har Wenzel Petersen og Vilhelm Nielsen hildu til.

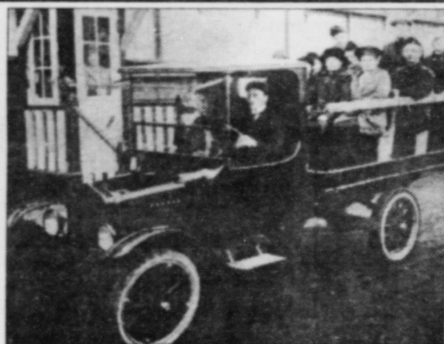
Planck, ið var dani, dugdi at koyra bil, og hann lærði Hannis at koyra. Hannis koyrði so fyrstu tíðina, men hann doyði av vanlukku á nýggja Alexandrines Hospital í 1924, og tá tók Júst, tað eftir tátíðarmetum stóru ábyrgd á seg, at reka og koyra bilin.



Gomul mynd av Kongabránni í Havn. Uttast til vinstru sæst skráin, har fyrsti bilurin varð fluttur í land í 1922. Dimmalætting skrivaði í 1922 um móttøkuna «at ingen fyrstelig besøgende behøvede at skamme sig over den...». Eingin dugdi at koyra bilin, sum tiskil var skumpaður niðan í Quillingsgarð, har Vilhelm og Wenzel hildu til



Børn spæla í bilinum hjá Júst og Hannisi



Hannis við sjúklingu á Sanatoriinum



Ford TT hjá Vantsoyia Bilasavni aftur í Føroyum

Dugdu ikki at koyra bilin

Fyrstu tíðina koyrdu teir uttan koyrikort og uttan nummarplátu. Fyrsta koyrikortið varð latið 22. august í 1923

Móttøkan, fyrsti bilurin fekk, var misjónv. Sambært Dagblaðnum í apríl 1947 helt ein ungur maður fyrri:

– Hvør hevur fingið tykkum upp á handan vilmannin?

– Og tað var kanska ikki so lojdi, at fólk undradust. Tey høvdu sjálvandi ongandi sæd ein bil áður, og vegir vóru at kalla eingir. Í sjálvari Havnini vóru heldur ikki bestu líkindi til motorferðslu, tó at Júst bóndi langt síðani hevði sœkt býráðið um at gera brúgv um Stórardam (á Vaglinum), tí hann ætlaði at fáa sær hestavogn. Hetta hildu býráðslimur vera nakað nógv av tí góða, og ein teirra helt fyrri: – Der bliver aldrig Brug for Køretøjer i Thors-havn...!

Endnu en landvinding for Ford

Donsku blóðini gjørdur eisini nakað burtur úr, at hin fyrsti bilurin nú var komin til Føroya. B.T. skrivaði undir yvirkriftini Klippe-Forden:

– Den lille Fordvogn, der trods alle Vigtigheder, som ofres paa at gøre den beskedne Apparation til Grin, spadserer frem med Kampeskridt, havde forleden endnu en Landvinding.

Da kom - som før omtalt forleden - den første Automobil til Færøerne. Det var en Ford lastvogn, og de deroppe, hvor de aldrig har set andet, kan man glædelig bilde dem ind, at det er en Rolls Royce.

Politikken skrivar undir

yvirkriftini: Mænd og Motor

– Endelig har Færøerne faaet sin første Bil. Det vækker vældig Opsigt i det fredelige Thorshavn og Omegn. Og den lykkelige Bilfører kan sagtens, han er uden for alle strenge Love og Politivedtægter. Thi „Denne Lov gælder ikke for Færøerne“.

Eingin ferðslulóg var galdandi í Føroyum tá. Ikki fyrr enn árið eftir, tann 28. mars 1923 - fingur Føroyar sína motorlóg. Í hálvt annað ár at kalla varð vognurin nýttur uttan nakað nummar, og koyrikort nýttist heldur ikki. Bert kravdi yvirkraft, at vognurin var ábyrgdartryggjaður.

Tryggingarfelagið Trolle & Rothe har seg undan, men Valdemar Lützen tryggjaði vognin.

Hvørigin teirra, Júst Sivertsen ella Hannis undir Kletti, dugdi at koyra bil. Ein danskur maskinmaður, Planck, sum búði í Havn,

hevði hylling á hesum og legði teimum lag á so væl, hann kundi, og síðan lærdu teir seg sjálvir at koyra og røkja vognin. Tá motorlógin kom, fingur teir koyrikort uttan roynd.

Júst Sivertsen fekk soleiðis sítt fyrsta koyrikort tann 22. august 1923.

Ikki hevði bilurin vítt um at fara, men nógv varð hann nýttur. Ikki at tala um nær tilítknu ferðirnar niðan á Háls - serliga um Ólavssøkurnar.

Stór menning

Í apríl 1947 skrivar Dagblaðið um fyrsta bilin - tá vórðu liðin 25 ár síðan hann kom til landið - og um stóru menningina, ið hend her her á landi síðan tá. Har verður m. a. víst á, at tað hetta árið eru heilir 156 bilar í Føroyum, sum rinda heilar 77.000 krónur til lógtíngið. Motorsúklurnar eru 130 í tali.

At menningin hevur verið stór síðan tað, er eyðsæð. Nú verða seldir fleiri enn

1.000 bilar um árið.

Størri áhuga enn kongavitjan...

Dimmalætting skrivar í 1922 um fyrsta bilin:

Hvorledes Forholdene vil stille sig for Færøernes første Automobil (en Ford Lastvogn), der i Lørdags førtes hertil med Island, og hvis Ankomst overværedes af en saa stor Tilskuerskare, som ingen fyrstelig besøgende behøvede at skamme sig over, kan man endnu ikke have megen begrundet Mening om, men at den betegner et Fremskridt og har mange Fordele fremfor andre Køretøjer - maaske ogsaa enkelte Ulemper - er ubestrideligt.

Bilens første Chauffør bliver den ene af Ejerne, Montør Johannes Olsen, hvis kendte Paalidelighed og Dygtighed vil være Borgerne en Garanti for, at Bilen vil Blive ført paa fuldt ud forsvarlig Maade, hvilket selvfølgelig er en af den største Vigtighed under vore vanskelige Kommunikationsforhold.

Da bilen er af forholdsvis

store Dimensioner - den laster et Ton - vil det være vanskeligt for den at komme frem i den gamle bydel, medens den i de nyere Gader har en større bevægelsesfrihed.

Bilen førtes i Triumf til »Quillingsgaard«, hvor den indlogeredes for Natten. Bilen ejes af Montør Johannes Olsen og Vognmand Júst Sivertsen og er Indkøbt gennem Dhrr. Wenzel Petersen og Vilhelm Nielsen her i byen, der har overtaget Agenturet for Henry Ford; Den kostede i Indkøb kr 4.500, med Fragten (500 kr) og andre Omkostninger kommer den til at staa Ejerne ialt i godt 5.000 Kr. Bilen agtes anvendt saavel til Fragt - som Passengerbefordring.

De i Mandags foretagne Prøveture forløb til fuld Tilfredshed, og overværedes, som man nok kan tænke sig, af et stort og Interessert Publikum.

Sum eitt kuriosum kunnu vit nevna, at sama Dagblað í apríl 1947 skrivar, at Ford gamli er deyður fyrr í mánaðinum - 83 ára gamal.